

KOVID-19 Pandemisindeki Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Hizmet İşgücünün İşlevi

The Function of the Social Service Workforce during the COVID-19 Pandemic in Disadvantaged Groups

Elif Kara¹

¹ Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7431-4059> E-posta: elifkara@uludag.edu.tr

Alındı 24.04.2020

Kabul Edildi 13.05.2020

Yayınlandı 31.05.2020

Makale Atf: Kara, E. (2020). KOVID-19 Pandemisindeki Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Hizmet İşgücünün İşlevi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 4(1), 28-34.

Öz: SARS-CoV-2 virüsü sebebiyle başlayan KOVID-19 pandemisi, dünyayı bir sağlık krizi ile başbaşa bırakmıştır. Bununla beraber, hızla yayılan bu sağlık krizinin hiç vakit kaybetmeden; küresel, ekonomik, finansal ve sosyal bir krize dönüşmeye başladığı da tartışılmaktadır. KOVID-19 pandemisi toplumun her bir katmanını etkilemekte ve bu etki bazı gruplar üzerinde daha ağır sonuçlar vermektedir. Bu çalışmada ilk olarak salgın sonrası ortaya çıkan literatür ışığında, KOVID-19 salgınından etkilenen dezavantajlı gruplar ele alınmaktadır. İkinci olarak ise çalışmada, hem toplumun geneli hem de dezavantajlı grupların ihtiyaçları göz önüne alınarak salgın döneminde sosyal hizmet işgücünün oynayabileceği potansiyel roller incelenmektedir. Pandemi döneminde sağlık hizmet ihtiyaçları yanında sosyal hizmet ihtiyaçları da ön plana çıkmaktadır. Sosyal mesafe kuralı uygulamalarına rağmen aile ve toplumların bir arada tutulması, sosyal bakım ihtiyaçlarının analizi, evde bakım ve diğer özel bakım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, toplumun sosyal konularda seferber olmasının sağlanması gibi pek çok alanda sosyal hizmetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada KOVID-19 pandemisi esnasında sosyal hizmet işgücü tarafından, iş tanımları genişletilerek, sağlanabilecek destekler tartışılmış; ve bunlar şu şekilde belirtilmiştir: Ruh sağlığı ve psikososyal destekler, halk sağlığı ile ilgili destekler, aile, kadın, çocuk, yaşlılara yönelik destekler, iletişimin geliştirilmesine yönelik destekler ve sosyal dayanışmaya yönelik destekler.

Anahtar kelimeler: KOVID-19 Pandemisi, Sosyal Hizmet İşgücü, Dezavantajlı Gruplar

Abstract: The COVID-19 pandemic caused by SARS-CoV-2 has generated a global health crisis. Currently, there are discussions that the health crisis has already evolving into a global economic, financial and social crisis. Although, the COVID-19 outbreak affects all segments of the population, some groups are more affected than others. This paper, initially, examines the most vulnerable social groups of the pandemic. Further, the potential role of the social service workforce during the outbreak is discussed. Inasmuch as health services are on high demand during the outbreak so are social services. Social services are needed to keep families and communities together in times of social distancing, undertake needs assessments, facilitate access to home care or specialised services and mobilise communities to tackle social issues. The article discusses a variety of ways in which the social service workforce may be used

during the COVID-19 outbreak; these include mental health and psychosocial support, public health-related support, family, women, children and elderly-related support schemes, communication support and social solidarity related-support.

Key words: COVID-19 outbreak, Social Service Workforce, Disadvantaged Groups

---

1. Giriş

22 Nisan 2020 tarihi itibarıyla dünya çapında KOVİD-19 tanılı 2,475,723 hasta bulunurken; 169,151 kişi bu hastalıktan dolayı hayatını kaybetmiştir.¹ Dünya Sağlık Örgütü'ne göre içinde bulunduğumuz pandemi SARS-CoV-2 olarak tanımlanan yeni bir koronavirüsün küresel olarak yayılması sonucu ortaya çıkmıştır.² Bu yeni koronavirüs KOVİD-19 olarak adlandırılan solunum hastalığına sebep olmaktadır. KOVİD-19 ile ilişkili semptomlar çok hafif (rapor edilmiş semptomları olmayan bazı vakalar dâhil), şiddetli veya ölümcül olabilmektedir. Özellikle kronik hastalığı (yüksek tansiyon, kalp ve akciğer hastalıkları, şeker hastalığı, vb.) bulunanlar ile yaşı ilerlemiş olan bireylerde KOVİD-19 hastalığı hayati tehlike yaratma olasılığını arttırdığı bilinmektedir. KOVİD-19 ile enfekte olmuş bir birey öksürdüğünde veya hapşırduğunda damlacık halinde kişiden kişiye kolayca bulaşabileceği gibi kontamine nesnelere veya yüzeylere temas yoluyla da yayılabilmektedir. Hastalık yakın mesafeden yayılımını arttırdığı için yayılımı önlemek amacıyla sosyal mesafenin artırılmasına yönelik önlemlerin alınması, küresel olarak uygulanan politikaların başında gelmektedir.

KOVİD-19 pandemisi, sadece bu hastalığa yakalananlara fiziksel acılar getirmemekte; bunun yanında hem hastalara hem de diğer insanlara panik ve şok hali, sosyal güven kaybı, üzüntü, utanç, şüphe ve öfke gibi ruh halleri de yaşatmaktadır.³ Salgın sebebiyle ülkelerin ekonomik darboğaza girmesi sonucu bireylerin ve ailelerin ekonomik kayıplarla karşı karşıya kalması, eğitim süreçlerinde aksamlar olması, gıda gibi temel ihtiyaçlara ve sağlık hizmetlerine erişimlerde aksaklıklar yaşanması, durumu daha da kötü hale getirmektedir (Brown, 2020). KOVİD-19 salgını nüfusun her katmanını etkilemekle beraber; toplumdaki bazı gruplar üzerinde salgının etkisi daha ağır olabilmektedir. Yokluk içinde yaşayanlar, yaşlılar, engelli bireyler ve gençler bu grubun içine girmektedir. Bunun yanında, KOVİD-19 salgının etkilerinin kadınlar, evsizler ve göçmenler üzerinde de şiddetli olduğu tartışılmaktadır.

Pandemi döneminde sağlık hizmet ihtiyaçlarının yanında sosyal bakım ihtiyaçları da ön plana çıkmaktadır. Sosyal mesafenin uygulandığı bu ortamda aile ve toplumların bir arada tutulması, sosyal bakım ihtiyaçlarının analizi, evde bakım ve diğer özel bakım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, toplumun sosyal konularda seferber olmasının sağlanması gibi pek çok alanda sosyal hizmetlere ihtiyaç duyulmaktadır. Üstelik, KOVİD-19 salgını sebebiyle

ortaya çıkan sosyal krizin etkilerini azaltmaya yönelik programlar ve yeni politikalar geliştirilmediği takdirde; var olan eşitsizlik, dışlanma ve ayrımcılığın orta ve uzun vadede artacağı tahmin edilmektedir (United Nations, n.d.-b).

Bir salgın esnasında, sağlık çalışanlarının sorumlulukları kadar dile getirilmese de, sosyal hizmet işgücünün de kendilerine has görev ve sorumlulukları vardır. Sosyal hizmet işgücü; devlet kurumlarında ve sivil organizasyonlarda çalışanlar ile çocuklar, gençler, yaşlılar, aileler ve çeşitli topluluklarla birlikte çalışanları içine alan geniş bir kavramdır. Sosyal hizmet işgücü; beşeri ve sosyal bilimler ile disiplinler arası bilgi ve beceriler, etik ilkeler ışığında önleyici, duyarlı ve destekleyici hizmetlere odaklanmaktadır. Sosyal hizmet işgücü içinde yer alanlar; insanları, farklı unsurları ve organizasyonları bir araya getirerek ihtiyaç duyulan hizmetlere erişimi kolaylaştırmak, yoksulluğu azaltmak, ayrımcılığa karşı çıkmak, sosyal adalet ve insan haklarını teşvik etmek, şiddet, taciz, sömürü ve aile bölünmelerini önlemek ve bunlara müdahale etmek için çalışırlar ("Social Service Workforce", n.d.).

Bu çalışmada, öncelikle salgın sonrası ortaya çıkan literatür ışığında KOVİD-19 salgınından etkilenen dezavantajlı gruplar tartışılmaktadır. İkinci olarak ise, hem toplumun geneli hem de dezavantajlı grupların ihtiyaçları göz önüne alınarak salgın döneminde sosyal hizmet işgücünün oynayabileceği potansiyel roller tartışılmaktadır.

2. KOVİD-19 Salgınından Etkilenen Dezavantajlı Gruplar

Çalışmanın bu bölümünde KOVİD-19 pandemisinin yaşlılar, engelliler, gençler, kadınlar, yoksullar ve diğer dezavantajlı gruplar üzerindeki olası etkileri alt başlıklarda incelenmektedir.

2.1 Yaşlılar

Yaşlılar, özellikle hipertansiyon, kalp rahatsızlıkları ve diyabet gibi kronik sağlık rahatsızlıkları olanlar, KOVİD-19 enfeksiyonu riskine karşı özellikle duyarlı olmaktadır (WHO, 2020b). Bunun yanında, yaşlılar sadece daha büyük sağlık riskleri ile karşı karşıya kalmamakta, bu dönemde hayatlarını idame ettirmekte daha fazla zorlanmaktadır (United Nations, 2020a).

Hastalığın yayılmasını azaltmak için sosyal mesafe gerekli olsa da; bu önlemler doğru şekilde uygulanmazsa yaşlıların desteğe, en çok ihtiyaç duyabilecekleri bu zamanda toplumdan izole olmalarına neden olabilir (Brooke & Jackson,

bir çalışmada, 1918-19 yılları arasında ortaya çıkan İspanyol Gribi pandemisini yaşayan bireylerin yaşadıkları sosyal güven kaybının önemli ölçüde sonraki nesillere aktarıldığı görülmüştür.

¹ "Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic"(2020).

² "Q&A on coronaviruses (COVID-19)"(2020).

³ Literatürde bu etkilerden bazılarının kalıcı olabileceği tartışılmaktadır. Aassve et al. (2020) tarafından yapılan yeni

2020). Bu da özellikle yalnız yaşayan yaşlılar için olumsuz sonuçlar doğuracaktır. (AGE Platform Europe, 2020). Huzurevlerinde ikamet eden yaşlılar ise iki türlü riskle karşı karşıya kalmaktadırlar. Birincisi, yaşlı bakım evlerinde sosyal mesafe kurallarına uyum zor olabilmektedir. Bu da, KOVİD-19 hastalığının yayılımını arttırabilecek bir faktördür. İkincisi ise, katı şekilde uygulanan sosyal mesafe politikaları ile tamamen ziyaretçi ve grup aktiviteleri sınırlanan yaşlı bireylerin hem fiziksel hem de ruhsal olarak olumsuz etkilenmesi söz konusu olur (Morrow-Howell et al., 2020).

KOVİD-19 krizi esnasında yaşanan başka bir unsur da bu hastalığın bir yaşlı hastalığı olarak algılanmasına sebep olacak söylemlerdir. Öyle ki, virüsten ve KOVİD-19 hastalığından söz edilir edilmez insanların aklına yaşlılar gelmektedir (Newberry, 2020). Bu tür söylemler yaşlıların zayıf, önemsiz ve toplum üzerinde bir yük olarak görülmesine sebep olarak bu grup üzerindeki olumsuz kalıp yargıları daha da şiddetlendirmektedir (Rahman & Jahan, 2020). Yaşa dayalı olarak yapılan bu tür bir ayrımcılık özellikle hizmetlerin sunumunda ortaya çıkmakta ve yaşlıların hayatlarının ve tedavisinin daha genç olan bireylerinkinden daha az değere sahip olarak algılanmasına sebep olmaktadır (American Psychological Association, 2020). Uluslararası İnsan Hakları Hukuku, ayırım yapılmaksızın herkese mümkün olan en yüksek sağlık standardına sahip olma hakkını garanti eder ve hükümetlerin ihtiyaç duyan herkese tıbbi bakım sağlamak için adımlar atmasını zorunlu kılar. Örneğin solunum cihazı eksikliği yaşanan bir durumda, yaşa dayalı keyfi kararlar almak yerine tıbbî veriye ve etik faktörlere dayalı triyaj politikalarının ve protokollerinin benimsenmesi gerekmektedir (United Nations, 2020a).

2.2 Engelliler

Dünya üzerinde 1 milyardan fazla birey; fiziksel, zihinsel veya duysal olmak üzere bir tür engele sahiptir. Bunların yaklaşık 200 milyonu ise hayatlarını devam ettirirken ciddi güçlükler yaşamaktadırlar (WHO, 2011). Bunun için, engelli bireyler normal zamanlarda dahi sağlık hizmetlerine erişimde zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu zorluklar sağlık hizmetlerine erişimin zor olmasından, sağlık hizmetlerinin maliyetlerinden veya engelli bireylerin uğradığı ayrımcılıktan ileri gelmektedir (United Nations, n.d.-a; Abrams, 2020).

Engelli bireyler için KOVİD-19'dan kaynaklanan riskler başka faktörlerle birleşince daha önemli bir hale gelmektedir (Armitage & Nellums, 2020). Örneğin, engelli bireyler için sunulan olağan hizmetlerin ve desteğin aksaması, genellikle eşlik eden kronik rahatsızlıklar, sağlık ile ilgili bilgilendirmelerin aksaması, gerekli mal ve hizmetlere erişimin zor olması gibi unsurların bir araya gelmesi, bu bireyler için ölümlerle sonuçlanacak enfeksiyon risklerini arttırmaktadır (WHO, 2020a; United Nations, 2020d).

KOVİD-19 salgınına karşı alınması tavsiye edilen kimi kişisel bakım ve diğer önleyici tedbirler, engelli kişiler için zorluklar getirebilmektedir (WHO, 2020a). Örneğin, bazı engelli kişiler virüsü uzak tutmak için alınması gereken bazı önlemleri uygulamakta zorluk çekebilirler. Kişisel ve yaşanan mekan temizliği; sahip olunan fiziksel bozukluklar, çevresel sıkıntılar veya kesintiye uğramış hizmetler nedeniyle zor olabilir. Bazı engelliler ise başka insanlardan düzenli yardım ve desteğe ihtiyaç duydukları için sosyal mesafe kuralını uygulayamayabilir veya kendilerini diğer insanlardan kapsamlı bir şekilde izole edemeyebilirler.

Engelli kişilerin KOVİD-19 hakkındaki bilgilere erişebilmelerini kolaylaştırmak için bu bilgilendirmeler erişilebilir formatlarda yapılmalıdır (International Disability Alliance, 2020). Sağlık hizmet binaları; fiziksel, duysal ve bilişsel bozuklukları olan kişiler için erişilebilir olmalıdır. Ayrıca, engelli kişilerin herhangi bir ekonomik sıkıntılar nedeniyle acil durumlarda ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine erişimleri engellenmemelidir (ILO, 2020a).

2.3 Gençler

Gençler bu salgın döneminde toplumda yardıma muhtaç olanlara yardım edecek ve halk sağlığı konusunda sosyal farkındalık kampanyalarının yaygınlaştırılmasına yardımcı olacak bir konumdadır. Bu nedenle gençler virüsün yayılmasını önlemek ve salgının genel halk sağlığı ve ekonominin geneli üzerindeki etkisini sınırlamak için kritik öneme sahip olarak görülmektedirler (United Nations, 2020c; Hosfelt, 2020).

İşgücü piyasasındaki gençlerin durumuna bakılacak olursa, örneğin çoğu OECD ülkesinde genç işsizlik (16-25 yaş arası) seviyelerinin genel işsizlik seviyesinden çok daha yüksek olduğu görülür (IZA, n.d.). İstihdam edilen gençlerin ise genellikle KOVİD-19'dan ciddi şekilde etkilenmesi muhtemel olan hizmet sektöründe veya kayıt dışı şekilde, güvencesiz sözleşmelerle çalışması söz konusudur (ILO, 2020c). Eğitimdeki gençlerin durumları da pek parlak görülmemektedir. Dünya çapında bir milyardan fazla öğrenci pandemi sebebiyle okulların ve üniversitelerin kapatılmasından etkilenmiştir (UNESCO, 2020). Eğitimcilerin ve ilgili kurumların bu benzeri görülmemiş koşullarla başa çıkabilmek için yoğun çaba sarf etmelerine rağmen eğitim ve öğretimdeki aksamaların, eğitim çıktıları üzerinde orta ve uzun vadeli sonuçları olacağı öngörülmektedir (Education Cannot Wait, 2020).

Bu pandemi döneminde özellikle göçmen gençlerin riskli koşullarda hayatlarını sürdürmekte olduğu görülmektedir (IOM, 2020). Bunların istismara daha açık olmaları söz konusudur. Eğer, devletler özellikle bu gençlerin problemlerine eğilmezlerse, bunlar kolayca gözden

kaçabilecek bir grubu oluşturmaktalar. Bu gençler normal koşullar altında da sağlık, eğitim, istihdam ve refah konusunda asgari şartları dahi karşılanmayan bir durumda olma potansiyelindedirler (United Nations, n.d.-b).

2.4 Kadınlar

KOVID-19'un sağlık, ekonomi, güvenlik ya da sosyal koruma açısından yarattığı olumsuzlukların kadınlar tarafından yoğun şekilde hissedildiği öngörülmektedir.

Daha az kazanan, daha az tasarruf eden, kayıt dışı işlerde çalışan ve yoksulluk sınırında yaşayan kadınlar salgının ekonomik ve sosyal etkilerini yoğun bir şekilde hissetmektedirler (United Nations, 2020b; Linde & Gonzales Laya, 2020). Bu zamana kadar ki veriler, KOVID-19 sebebiyle hayatını kaybeden erkeklerin sayısının kadınlardan fazla olduğunu göstermektedir (Rabin, 2020). Bununla beraber, salgınla birlikte sağlık hizmetlerindeki kaynakların bazı alanlardan, örneğin üreme sağlığı hizmetleri gibi alanlardan, alınarak salgınla ilgili alanlara aktarılması pek çok kadının sağlığını da olumsuz etkilemektedir (Plan International, n.d.).

KOVID-19 pandemisi kadınların üzerine aile ve iş yaşamları kanalıyla iki türlü yük bindirmektedir. Dünya genelinde kadınlar, bakım kurumlarında çalışanlar da dâhil olmak üzere, sağlık çalışanlarının yüzde 70'inden fazlasını oluşturmaktadır (Cattaneo & Pozzan, 2020). Bununla beraber, salgın sebebiyle çocukların okula gitmeyip evde kalmaları, yaşlıların artan bakım ihtiyaçları; kadınların evde hane içi bakım sorumluluklarına harcadıkları zamanı da arttırmaktadır (World Economic Forum, 2020).

KOVID-19 salgınının, olumsuz ekonomik ve sosyal etkilerinin derinleşmesine; hareket ve sosyal izolasyon kısıtlamalarının da artması eklenince özellikle kadınlara yönelik aile içi şiddetin katlanarak artması söz konusudur (Abramson, 2020; Council of Europe, n.d.). Kanada, Almanya, İspanya gibi gelişmiş ülkelerde bile bu dönemde aile içi şiddete uğradığını rapor eden kadınların sayısında artış görülmüştür (UN Women, 2020). Birçok kadın kendilerine şiddet uygulayan hane halkı bireyleriyle aynı evde kalmaya zorlanırken; şiddet ve istismardan korunmak için başvurabilecekleri desteklerde de aksamalar yaşanmaktadır (United Nations, 2020b).

2.5 Yoksullar

Küresel olarak yoksulluk kırsal bölgelerde daha yoğun görülmektedir (World Bank, n.d.). KOVID-19 salgınının kentsel alanlarda yayılımının daha fazla olması sebebiyle; kırsal bölgelerde yaşayan yoksul bireylerin hastalığa maruz kalma olasılıkları daha düşük seviyede gerçekleşmektedir. Ancak bu aynı zamanda bu bireylerin sağlık hizmetlerine

erişimlerinin de daha sınırlı olduğu anlamına gelir. Ayrıca, kırsal kesimde yaşayan hane halklarının kentsel alanlarda yaşayan yakınlarından ekonomik destek aldığı durumlarda; kentsel alanlardaki ekonomik daralma kırsal alanlardaki yoksullara da zarar verecektir (Sanchez-Paramo, 2020). Kentsel kesimdeki yoksullar ise kaliteli hizmetlere erişimin zor olduğu kalabalık yerleşimlerde yaşamaktadırlar. Bu da KOVID-19 gibi salgın hastalıkların bulaşma riskini önemli ölçüde arttırmaktadır (World Bank, 2020). Yoksul hane halkları için kaliteli ve ücretsiz sağlık hizmetlerine erişimin önünde engeller olması, aile içinde bir hastalık olması durumunda yıkıcı etkiler yaratabilir. Ayrıca, bu dönemde okulların eğitime ara vermesi ile daha çok okulda sağlanan ücretsiz gıda dağıtımlarına bağımlı olan yoksul ailelerin çocuklarının yeterli beslenememeleri durumu ortaya çıkmaktadır (Van Lancker & Parolin, 2020).

Yoksul bireylerin büyük ölçüde tarım ve hizmet sektörlerinde, genellikle küçük işletmelerde veya aile işletmelerinde, kendi hesabına çalışan veya kayıt dışı olarak istihdam edildiği bilinmektedir (Social Watch, 2019). Kentsel alanlarda yaşayıp kayıt dışı sektörde istihdam edilen yoksulların bu pandemiden en şiddetli şekilde etkilenen gruplardan biri olacağı öngörülmektedir (ILO, 2020b; Gerdin & Kolev, 2020). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yoksulluk içinde yaşamayan fakat sosyal güvencesiz olanların birçoğunun ise giderek daha fazla kısa süreli güvencesiz işlerde istihdam edileceği ve bunun da onların yoksullaşma risklerini arttıracığı tahmin edilmektedir (UNI-WIDER, 2020). Tarımla uğraşan yoksul bireylerin, başlangıçta aksamalar yaşansa da, ekonomik olarak fazla etkilenmemeleri ancak zaman içinde kentsel alanlarda tarımsal ürünlere olan talepte bir azalma yaşanması durumunda olumsuz etkilenmeleri tahmin edilmektedir (FAO, n.d.).

2.6 Diğer Gruplar

Sokakta yaşayan, temiz suya erişimi kısıtlı olan, mülteci ya da göçmen statüsünde olan bireylerin de salgından daha fazla etkilenen sosyal gruplar arasında olduğu tartışılmaktadır.

Sokakta yaşayan, evsiz bireylerin KOVID-19 krizinde kendilerine özgü güvenlik problemleriyle karşı karşıya kalması söz konusudur (Tsai & Wilson, 2020). Halk sağlığı açısından şüpheli ve onaylanmış vakaların izolasyonu ve herkes için sosyal mesafenin önemini vurgunladığı göz önüne alındığında; sokakta yaşayan bireylere çeşitli konut seçeneklerinin sunulmasının gerekliliği doğmaktadır (Bautista & Smeltz, 2020; Culhane et al., 2020).

Göçmenlerin sosyo-ekonomik koşulları da (sağlık güvencesizliği, gelir yetersizliği, vb.) KOVID-19'a karşı alınması gereken bireysel tedbirleri olumsuz etkilemektedir (Guadagno, 2020). Bu göçmenlerden özellikle buldukları

ülkede yasal oturma izni olmayanlar, genellikle sağlık sigortası olmamakta ve buldukları statüden çekindikleri için ihtiyaç halinde sağlık kurumlarına başvuramamaktadırlar (McAuliffe & Bauloz, 2020). Bunun yanında, kamplarda yaşayan göçmenler için sosyal mesafe tedbirlerini almak imkânsız hale gelmektedir. Özellikle Avrupa ya da ABD'nin kapısındaki kamplarda yaşayan göçmenler KOVİD-19 salgınından çok fazla etkilenen ülkelere yakınlıkları ve yetersiz sağlık koşulları düşünüldüğünde büyük bir risk altında bulunmaktadır (United Nations, 2020e).

KOVİD-19 pandemisinin getirdiği zorluklardan biri de, sosyal mesafeyi arttırıcı önlem politikalarının uygulandığı günlerde sosyal teması devam ettirmektir. Bunun, ev sahibi ülkede geniş bir sosyal ağ geliştirmek amacıyla vakti olmayan göçmenler için özellikle zor olabileceği tartışılmaktadır (European Commission, 2020).

3. KOVİD-19 Salgınında Sosyal Hizmet İşgücünün İşlevi

KOVİD-19 pandemisinin, önceki bölümde dezavantajlı gruplar üzerinden tartışılan olumsuz etkilerinin tümünün; kurumsal kapasite ve hizmetlerin zayıf olduğu, daha kırılğan, çatışmanın fazla ve sosyal dayanışmanın az olduğu durumlarda artması söz konusudur (Brown, 2020). Bu süreçte sağlık çalışanları kadar sosyal hizmet çalışanlarının işlev ve öneminin toplum ve kurumlar tarafından anlaşılması önem taşımaktadır. Pandemiye yaşarken, sosyal hizmetler yoluyla toplumda farkındalık oluşturulabilir, hastalara, diğer insanlara ve özellikle dezavantajlı gruplara sosyal destekler sağlanabilir.

KOVİD-19 salgını esnasında sosyal hizmet işgücü tarafından, iş tanımları genişletilerek, sağlanabilecek destekler Brown (2020) ve Dominelli (2020) temel alınarak alt başlıklarda tartışılmaktadır.

3.1. Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destekler

Sosyal hizmet çalışanları, bireylere duygusal ihtiyaçları için ruhsal destek sağlayabilirler. Bireylerin korku ve kaygı düzeylerini kontrol etmelerine yardımcı olmak da bu desteğe dâhildir. Bununla beraber, çevresinde kayıp yaşayan ve yas tutan insanlara terapi desteği verebilirler.

3.2. Halk Sağlığı ile İlgili Destekler

Sosyal hizmet çalışanları, insanları gerektiğinde sağlık hizmetleri ve diğer hizmetlere yönlendirebilirler. İnsanların bu dönemde kendilerine ve ailelerine nasıl daha iyi bakabilecekleri ile ilgili onlara halk sağlığı eğitimleri verebilirler. Bununla beraber insanların sosyal mesafe kurallarına uyararak kendilerini nasıl güvende tutacaklarını anlamalarına yardımcı olabilirler. İmkânlar dâhilinde, çocuklar ve ailelerin KOVİD-19 testlerine erişmelerine

yardımcı olabilirler. Sağlık çalışanlarını destekleyebilirler. Bu destekleri verirken, sosyal hizmet uzmanları olarak kendi sağlık ve refahlarının önemine dikkat çekebilirler.

3.3 Aile, Çocuk, Kadın ve Yaşlı Destekleri

Sosyal hizmet çalışanları, okullardaki grup etkinliklerinin düzenlenmesi de dâhil olmak üzere çocukların birbirleriyle yakın temastan kaçınıp, KOVİD-19'a maruz kalmamaları için öğrencilere destek verebilirler. Okulların kapalı olduğu dönemlerde çocukların gıda gibi temel ihtiyaçlara ve hizmetlere erişimlerine destek olabilirler. Bununla beraber, yaşlıların gıda gibi temel ihtiyaçlara ve hizmetlere erişimlerine de yardımcı olabilirler. Ayrıca, aile içi şiddete karşı gezici veya uzaktan destekte bulunabilirler.

3.4 İletişim Destekleri

Sosyal hizmet çalışanları, salgın döneminde devletin uyguladığı politikaları, herkesin anlayabileceği şekilde insanlara açıklayabilirler. Özellikle kıt olan hizmetlerin erişiminin kontrol altında tutulmasına yardımcı olabilir ve gerektiğinde halka bunun neden gerekli olduğunu açıklayabilirler. Halk düzeyinde kaynak yaratımına ve bunların dağıtımına yardımcı olabilirler. İzolasyonu azaltmak ve iletişimde kalmak için ise telefon, internet, video, sosyal medya bağlantılarını kullanabilirler.

3.5 Sosyal Dayanışma Destekleri

Sosyal hizmet çalışanları, özellikle sosyal mesafe ile ilgili uyulması gereken kurallar dahilinde sosyal dayanışma ve sosyal adaletin sağlanmasını destekleyebilirler. Sosyal adalet ve insan haklarına saygı gösterildiğinden emin olmak için insanlarla ve insanlar için koruyuculuk yapabilirler.

5. Sonuç ve Öneriler

SARS-CoV-2 virüsü sebebiyle başlayan KOVİD-19 pandemisi, dünyayı bir sağlık krizi ile başbaşa bırakmıştır. Bununla birlikte, hızla gelişen sağlık krizinin çoktan bir ekonomik, finansal ve sosyal krize dönüşmeye başladığı da tartışılmaktadır.

KOVİD-19 pandemisi toplumların her katmanını etkilemekle beraber; pandeminin etkisi bazı gruplar üzerinde daha ağır olabilmektedir. Özellikle yokluk içinde yaşayanlar, yaşlılar, engelli bireyler, gençler, kadınlar, evsizler ve göçmenler salgının getirdiği risklere karşı daha duyarlı olmaktadır. Bu dezavantajlı gruplar başta olmak üzere toplumun tamamının karşı karşıya kaldığı riskler; kurumsal kapasite ve hizmetlerin zayıf olduğu daha kırılğan, çatışmanın fazla ve sosyal dayanışmanın az olduğu durumlarda artmaktadır. Bu süreçte sağlık çalışanları kadar sosyal hizmet işgücünün işlev ve

öneminin toplum ve kurumlar tarafından anlaşılması önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, salgın sonrası ortaya çıkan literatür ışığında, KOVID-19 pandemisi döneminde sosyal hizmet işgücünün oynayabileceği potansiyel rolleri incelenmiştir. Buna göre, bu pandemi esnasında sosyal hizmet işgücü tarafından, iş tanımları genişletilerek, sağlanabilecek destekler tartışılmış ve bunlar şu şekilde belirtilmiştir: Ruh sağlığı ve psikososyal destekler, halk sağlığı ile ilgili destekler, aile, kadın, çocuk, yaşlılara yönelik destekler, iletişimin geliştirilmesine yönelik destekler ve sosyal dayanışmaya yönelik destekler.

Bundan sonraki çalışmalar, KOVID-19 pandemisi döneminde sosyal hizmet işgücünün verdiği desteklerin etkinliğini ve geliştirilebilecek yanlarını tartışabilir.

Kaynaklar

- Aassve, Arnstein & Alfani, Guido & Gandolfi, Francesco & Le Moglie, Marco (2020). Epidemics and Trust: The Case of the Spanish Flu. Working Papers 661, IGER (Innocenzo Gasparini Institute for Economic Research), Bocconi University
- Abrams, A. (2020, April 24). 'This Is Really Life or Death.' For People With Disabilities, Coronavirus Is Making It Harder Than Ever to Receive Care. Retrieved 12 May 2020, from <https://time.com/5826098/coronavirus-people-with-disabilities/>
- Abramson, A. (2020, April 8). How COVID-19 may increase domestic violence and child abuse. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.apa.org/topics/covid-19/domestic-violence-child-abuse>
- AGE Platform Europe. (2020, April 2). COVID-19: Older persons' rights must be equally protected during the pandemic | AGE Platform. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.age-platform.eu/policy-work/news/covid-19-older-persons%E2%80%99-rights-must-be-equally-protected-during-pandemic>
- American Psychological Association. (2020, May 6). Ageism and COVID-19. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.apa.org/topics/covid-19/research-ageism>
- Armitage, R., & Nellums, L. B. (2020). The COVID-19 response must be disability inclusive. *The Lancet Public Health*, 5(5), e257. [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(20\)30076-1](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(20)30076-1)
- Bautista, J., & Smeltz, A. (2020, Mart 25). New Report: Impact of COVID-19 on Homelessness. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, <https://www.sp2.upenn.edu/the-impact-of-covid-19-on-homelessness/>
- Brooke, J., & Jackson, D. (2020). Older people and COVID-19: Isolation, risk and ageism. *Journal of Clinical Nursing*, 1–3. <https://doi.org/10.1111/jocn.15274>
- Brown, N. (2020, Nisan 22). Social Service Workers Mitigating the Impact of COVID-19. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, from <http://socialserviceworkforce.org/resources/blog/social-service-workers-mitigating-impact-covid-19>
- Cattaneo, U., & Pozzan, E. (2020, April 7). Women health workers: Working relentlessly in hospitals and at home. Retrieved 12 May 2020, from https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_741060/lang--en/index.htm
- Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic. (2020, Nisan 22). Erişim Tarihi: 22 Nisan 2020, <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Council of Europe. (n.d.). Women's rights and the COVID-19 pandemic. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.coe.int/en/web/genderequality/women-s-rights-and-covid-19>
- Culhane, D., Treglia, D., Steif, K., Kuhn, K., & Byrne, T. (2020). Estimated Emergency and Observational/Quarantine Capacity Need for the US Homeless Population Related to COVID-19 Exposure by County; Projected Hospitalizations, Intensive Care Units and Mortality (UCLA: Campuswide Homelessness Initiative). Retrieved from <https://escholarship.org/uc/item/9g0992bm>
- Dominelli, L. (2020). Social Work During a Health Pandemic. <https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2020/03/Social-Work-in-Times-of-the-Covid-19-Pandemic-18-March-20-1.pdf>
- Education Cannot Wait. (2020, March 30). COVID-19 AND EDUCATION IN EMERGENCIES. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.educationcannotwait.org/covid-19/>
- European Commission. (2020, May 12). COVID-19's impact on migrant communities. Retrieved 12 May 2020, from <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/covid-19s-impact-on-migrant-communities>
- FAO. (n.d.). Q&A: COVID-19 pandemic – impact on food and agriculture. Retrieved 12 May 2020, from <http://www.fao.org/2019-ncov/q-and-a/impact-on-food-and-agriculture/en/>
- Gerdin, A., & Kolev, A. (2020, April 17). Why protecting informal economy workers is so critical in time of COVID-19. Retrieved 5 May 2020, from <https://oecd-development-matters.org/2020/04/17/why-protecting-informal-economy-workers-is-so-critical-in-time-of-covid-19/>
- Guadagno, L. (2020). Migrants and the COVID-19 pandemic: An initial analysis (MIGRATION RESEARCH SERIES No.60). Retrieved from <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/mrs-60.pdf>
- Hosfelt, B. (2020, April 9). 10 Ways Young People are Leading the Way Against COVID-19. Retrieved 12 May

- 2020, from <https://womendeliver.org/2020/10-ways-young-people-are-leading-the-way-against-covid-19/>
- ILO. (2020a). **DISABILITY INCLUSIVE SOCIAL PROTECTION RESPONSE TO COVID-19 CRISIS**. Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_742140.pdf
- ILO. (2020b). **ILO Monitor: COVID-19 and the world of work**. Third edition . Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/briefingnote/wcms_743146.pdf
- ILO. (2020c, April 17). **Youth hit hard by COVID-19's economic fallout**. Retrieved 12 May 2020, from https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/multimedia/video/institutional-videos/WCMS_741948/lang--en/index.htm
- International Disability Alliance. (2020, March 19). **COVID 19 and the disability movement**. Retrieved 12 May 2020, from <http://www.internationaldisabilityalliance.org/content/covid-19-and-disability-movement>
- IOM. (2020). **COVID-19 Analytical Snapshot #17: Impacts on migrant children and youth** . Retrieved from https://www.iom.int/sites/default/files/documents/covid-19_analytical_snapshot_17_impacts_on_migrant_children_and_youth_0.pdf
- IZA. (n.d.). **Youth unemployment**. Retrieved 12 May 2020, from <https://wol.iza.org/key-topics/youth-unemployment>
- Linde, A., & Gonzales Laya, A. (2020, May 9). **Why are women more than men suffering during the COVID-19 pandemic?** Retrieved 12 May 2020, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/05/what-the-covid-19-pandemic-tells-us-about-gender-equality/>
- McAuliffe, M., & Bauloz, C. (2020, Nisan 6). **The coronavirus pandemic could be devastating for the world's migrants**. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/the-coronavirus-pandemic-could-be-devastating-for-the-worlds-refugees/>
- Morrow-Howell, N., Galucia, N., & Swinford, E. (2020). **Recovering from the COVID-19 Pandemic: A Focus on Older Adults**. *Journal of Aging & Social Policy*, 1–9. <https://doi.org/10.1080/08959420.2020.1759758>
- Newberry, L. (2020, May 4). **Coronavirus amplifies ageism, older people discrimination**. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.latimes.com/california/story/2020-05-01/coronavirus-pandemic-has-amplified-ageism>
- Plan International. (n.d.). **How will COVID-19 affect girls and young women?** Retrieved 12 May 2020, from <https://plan-international.org/emergencies/covid-19-faqs-girls-women>
- Q&A on coronaviruses (COVID-19. (2020, Nisan 17). Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses>
- Rabin, R. C. (2020, April 8). **In N.Y.C., the Coronavirus Is Killing Men at Twice the Rate of Women**. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.nytimes.com/2020/04/07/health/coronavirus-new-york-men.html>
- Rahman, A., & Jahan, Y. (2020). **Defining a 'Risk Group' and Ageism in the Era of COVID-19**. *Journal of Loss and Trauma*, 1–4. <https://doi.org/10.1080/15325024.2020.1757993>
- Sanchez-Paramo, C. (2020, April 23). **COVID-19 will hit the poor hardest. Here's what we can do about it**. Retrieved 12 May 2020, from <https://blogs.worldbank.org/voices/covid-19-will-hit-poor-hardest-heres-what-we-can-do-about-it>
- Social Service Workforce. (n.d.). **Erişim Tarihi 23 Nisan 2020**, <http://socialserviceworkforce.org/workforce>
- Social Watch. (2019, February 25). **ILO: Poor quality employment a major challenge | Social Watch**. Retrieved 12 May 2020, from <http://www.socialwatch.org/node/18215>
- Tsai, J., & Wilson, M. (2020). **COVID-19: a potential public health problem for homeless populations**. *The Lancet Public Health*, 5(4), e186–e187. [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(20\)30053-0](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(20)30053-0)
- UN Women. (2020). **COVID-19 and Ending Violence Against Women and Girls** . Retrieved from <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/issue-brief-covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls-en.pdf?la=en&vs=5006>
- UNESCO. (2020, May 11). **COVID-19 Educational Disruption and Response**. Retrieved 12 May 2020, from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- United Nations. (2020a). **ISSUE BRIEF: OLDER PERSONS AND COVID-19**. <https://www.un.org/development/desa/ageing/wp-content/uploads/sites/24/2020/04/POLICY-BRIEF-ON-COVID19-AND-OLDER-PERSONS.pdf>
- United Nations. (2020b). **Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Women**. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_women_9_april_2020.pdf
- United Nations. (2020c). **Special issue on COVID-19 and Youth**. <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/04/YOUTH-FLASH-Special-issue-on-COVID-19-1.pdf>
- United Nations. (2020d). **Policy Brief: A Disability-Inclusive Response to COVID-19**. Retrieved from https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/sg_policy_brief_on_persons_with_disabilities_final.pdf
- United Nations. (2020e, May 7). **Migrants stranded 'all over the world' and at risk from coronavirus**. Retrieved 12 May 2020, from <https://news.un.org/en/story/2020/05/1063482>

United Nations. (n.d.-a). COVID-19 Outbreak and Persons with Disabilities. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, <https://www.un.org/development/desa/disabilities/covid-19.html>

United Nations. (n.d.-b). Everyone Included: Social Impact of COVID-19. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2020, <https://www.un.org/development/desa/dspd/everyone-included-covid-19.html>

UNI-WIDER . (2020). Estimates of the impact of COVID-19 on global poverty (Working Paper 2020/43). Retrieved from <https://www.developmentaid.org/api/frontend/cms/uploadedImages/2020/04/wp2020-43.pdf>

Van Lancker, W., & Parolin, Z. (2020). COVID-19, school closures, and child poverty: a social crisis in the making. *The Lancet Public Health*, 5(5), e243–e244. [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(20\)30084-0](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(20)30084-0)

WHO. (2011). World Report on Disability. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70670/WHO_NM_H_VIP_11.01_eng.pdf;jsessionid=5A5665BFC27ABAA3975E9C512EC9DDA8?sequence=1

WHO. (2020a, March 26). Disability considerations during the COVID-19 outbreak. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.who.int/publications-detail/disability-considerations-during-the-covid-19-outbreak>

WHO. (2020b, May 8). Q&A: Older people and COVID-19. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/q-a-on-on-covid-19-for-older-people>

World Bank. (2020). Poverty and Distributional Impacts of COVID-19: Potential Channels of Impact and Mitigating Policies, <http://pubdocs.worldbank.org/en/980491587133615932/Poverty-and-distributional-impacts-of-COVID-19-and-policy-options.pdf>

World Bank. (n.d.). Poverty. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview>

World Economic Forum. (2020, March 12). The coronavirus crisis may hit women harder than men. Retrieved 12 May 2020, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/the-coronavirus-fallout-may-be-worse-for-women-than-men-heres-why/>

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır

Yazar Biyografisi/Biyografileri

Dr. Elif Kara, Bursa Uludağ Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde öğretim elemanı

olarak çalışmaktadır. Yazar, sosyal politika ve çalışma ekonomisi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.